

שבוע הספר - גיליון נושא

כניסת שבת:
ירושלים: 19:10
ת"א: 19:25
חיפה: 19:18
באר-שבע: 19:25

יציאת שבת:
ירושלים: 20:27
ת"א: 20:30
חיפה: 20:32
באר-שבע: 20:27

יריית פתיחה / אישי פרי

הלכות' שמטלטל את נפשי זה עידן:

"נאמר על אחד מן החסידים שעבר על נבלת כלב מסרחת מאד. ואמרו לו תלמידיו: כמה מסרחת נבלה זאת! אמר להם: כמה לבנים שיניה! והתחרטו על מה שספרו בגותה". בעל ספר 'חובת הלבבות' מסיק מכך: "וכיון שהוא גנאי לספר בגנות כלב מת קל-וחומר באדם חי. וכיוון שהוא טוב לשבח נבלת כלב בלובן שיניה כל-שכן שהוא חובה לפי זה לשבח אדם משכיל ומבין. והייתה כוונתו להוכיחם שלא ילמדו לשונם לדבר רע וישוב להם טבע

זה, וכן כשילמדו לשונם לדבר טוב ישוב להם טבע קבוע זה". (שער הכניעה - פרק ו')

בעיני המרגלים, בארץ המובטחת, ארץ חמדת-אבות, יש רק 'אנשי מדות'

מפלצתיים, 'הערים בצורות גדולות מאוד' ועז העם היושב בארץ. הם סוקרים את ארץ הקודש במבט שלילי באורח קיצוני.

המרגלים לא למדו את שהחסידי הנזכר למד: שניתן לראות גם בנבלה סרוחה - שיניים לבנות!

1. מטפי כיבוי האש - - -

הררי מלל נאמרו עליה ונהרות דיו נשפכו עליה על 'פרשת המרגלים'. אבל ברצוננו להציג כאן נקודת התבוננות מקורית ופחות-מדוברת באשר להיבט המרגלים על הארץ המובטחת:

המרגלים - הלא הם 'ראשי בני ישראל', משוגרים לתור בארץ האבות וללמוד על אופייה וצביונה. עשרה מהם שבים עם תמונת-מצב עגומה עד להחריד: 'עז העם היושב בארץ', 'ארץ אוכלת יושביה', 'הערים בצורות', ועוד תיאורים מבעיתי-נפש.

לעומתם, יהושע בן נון וכלב בן יפונה רואים את הארץ בתמונה שונה דרסטית 180 מעלות: 'טובה מאוד מאוד'. והנך תוהה לנוכח התיאורים השונים קיצונית כל-כך: האמנם מדובר באותו חבל-ארץ? האומנם?!

"עם תום הסיור בישיבה הגדולה בתבל, שאל השר בנימה נלעגת-משהו: 'תגידו, נראה לכם שיש פה מספיק מטפים לכיבוי אש?'"

מדדימה, כמה שמדדימה היא הקוטביות: האחד רואה אותה כארץ-רפאים ואילו השני רואה אותה כארץ-חמדה!

הנה מסר חריף מבית מדרשו של בעל 'חובות

השבוע בגליון:

4

סיפורו של ספר:

בכיר הסופרים החרדים, הרב יעקב ב. פרידמן, בראיון

זוג או פרד?!

הזוגיות בראי הפרשה: הביטוח לזוגיות!

3

ראש של טומי:

כשהשר טומי לפיז' ביקר בישיבת מיר

הספר העיוור:

א.ה.ג. לייס בשיר סנון לשבוע הספר

4

הגיליון י"ל ע"י:

"מכון בלבבי - יהדות מלב אל לב"

גיליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

והנה השלמה לרעיון הנזכר, בחתימת הפרשה:

פתיל ציצית תכלת פוקדת התורה לעטות על גופנו. חז"ל (מנחות מג, ב) מלמדים אונתנו על הרובד העמוק של מצווה זו:

"תניא, היה רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים? מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע ורקיע לכיסא הכבוד"

יהודי פשוט רואה בפיסת הבד הצחורה של הציצית, פיסת בד קדושה. אבל בכך לא די. הסתכלות זו, יהודית, היא שטחית.

המבט של היהודי בראותו את הציצית צריך להיות חודר בהרבה: לראות בה את כיסא הכבוד של אלוקי השמיים והארץ!

זה אולי נשמע חשבון לוגי מורכב למדי; לעשות אחד ועוד אחד שוב ושוב עד שנגיע לתובנה הרוחנית הגלומה בציצית שלפנינו, אבל זהו מבט יהודי ומבט של יהודי!

כי במשקפיים יהודיות, ציצית זועקת כיסא הכבוד!

השנה שנת תשס"ג.

טומי לפיד, השר לענייני שנאת חרדים, מגיע לביקור נדיר בישיבת מיר בירושלים. בהיותו יושב על כס כיסא השר בממשלה והשפעתו רבה, נערך הסיור בדחילו-מה, תוך שהוא נושא ארשת של כבוד וחיבות.

האורח הנכבד - לשעה זו, סייר בישיבה המפורסמת, וביכר עם תום הסיור להתעסק בנושא אחד - שולי כל-כך: "תגידו, נראה לכם שיש פה מספיק מטפים לכיבוי אש?".

לא השאון הרוחני התוסס בישיבה הגדולה בתבל העסיקה את טומי המתנכר. גם לא הסוגיה התלמודית שטורדת את מנוחתם של בניה. רק המטפים של הכיבוי אש - - - ראש של טומי.

דורנו, דור הקיטורים, בייחוד מושכי-העט שבקרבו, מחבב כל-כך לתאר וגם לנבא שחורות. מה לעשות, לא פופולארי למצוא בתום את היפה, הטוב והמרהיב.

ופרשתנו זועקת, שאפילו 'ארץ אוכלת יושביה' יכולה לפתע להיראות 'טובה מאוד מאוד', שגם בנבלה סרוחה אתה יכול לראות שיניים לבנות, ושגם בבד לבן אתה יכול לגלות, אם רק תרצה, את זיו-הודו של כיסא הכבוד של הבורא!

עניין של מבט.

בגדר דין 'אמירה' בקידושין

קידושין ה, ב בגמרא: אמר שמואל: בקידושין נתן לה כסף וכי ואמר לה הרי את מקודשת, אין כאן בית מיחוש שמקודשת. ותמהה הגמרא שמשמע שלשמואל הוכחה בלתי-יצוקה נחשבת הוכחה.

ותמיהה עצומה הציב לפנינו בספר 'אבני נזר': הלא לקמן (ו, א) למדנו שאם היה מדבר עם האישה טרם הקידושין על עסקי וקידושיה, למרות שלא פירש אמירת 'הרי את מקודשת', דיו והאישה מקודשת. ומעתה, הוא תמה, לכאורה לא תיגרע אמירה פחות-ברורה כ'הרי את מקודשת' מגילוי דעת קלוש כדיבור בנושא טרם הקידושין - ומדוע אפוא שלא תועיל כבר מצד דין זה של 'היה מדבר עמה?'

נוסף לכך, יש להעמיד כאן תמיהה רבתי: הגמרא לקמן (ו, א) מסתפקת באשר לאמירות קידושין בנוסח שיש לו דו-משמעות כ'הרי את חרופתי' שמשמעת הן לקידושין והן לשפחות, ולדברי רש"י עולה בברור כי השאלה כאן הנה האם נחשבים אלו ל'לשונות קידושין', משמע שיש דין עקרוני כזה של אמירת קידושין. יתרה מזו: בתוספות ר"י הזקן נקט בברור כי מדובר במקום שהיה מדבר עמה על עסקי קידושיה טרם לכן, שאילו לא כן אין כל צד שיועילו קידושין באמירה שכזו. ויש להבין מעתה מדוע כלל יש צד שלא תועיל אמירה זו, כאשר נראה כמעט בהחלט שדעתו לקדשה, ומדוע כלל נפרש הנוסח שלו לשפחות, כאשר עסק לפני-כן בקידושין?

ונראה, שאף אם דין 'אמירה' בקידושין בעצם (בשונה אגב מדעת המאירי בסוגייתנו ממנו משמעת כי יש דין כזה, וכן מדעת הריטב"א מדבריו כי דנים כאן ביחס לדין 'דברים שלב אינם דברים' משמע שיש דין דיבור בקידושין), הרי שבזמן שכן נאמרה אמירה כלשהיא, היא נדונה ברצינות גמורה בתורת גילוי-דעת. והיינו - שאמנם אין דין אמירה, אבל אמירה גרועה בכוחה להזיק ולפגום בגילוי-דעת ההחלטי של המקדש.

ומעתה נראה לבאר את שתמהנו לעיל בראשית דברינו באשר לאמירות מסופקות למיניהם, מדוע יגרעו מ'היה מדבר עמה על עסקי קידושיה', שם אין כלל אמירה במעשה הקידושין, שיש לומר שאמירה גרועה - גרועה יותר מאי-אמירה. היא מטילה פגם ממשי ומשיבה את המצב לספק. ואף באשר לספק הגמרא באשר ל'לשונות קידושין' כמובן שקשה לומר שבזה עצמו הסתפקה הגמרא, אך יש לומר שכאשר כן נאמרת אמירה, יש דין שתהא בנוסח ההולם והראוי, בכדי שלא יפגם הגילוי-דעת, כאמור.

הגיליון יוצא לאור לזכרו ולעילוי נשמתו של הצדיק הירושלמי המקובל רבי בן ציון בן מרת חנה, עליה השלום. ת. נ. צ. ב. ה.

ניתן להשיג שוב את קובץ מים אדירים - אסופת מאמרי הגיליון על סדר הפרשיות בשליחת מייל ל: abyisrael@gmail.com

מאת: הגאון
רבי מרדכי טולדנו
אב בית הדין בירושלים

הביטוח לזוגיות!

"ואין לך בני אדם", אומר המדרש תנחומא בפתח הפרשה, "שנשתלחו לעשות מצווה ונתנים נפשם בשליחותם כאותן שני שולחים ששלח יהודע בן נון. אבל שולחים ששלח משה - רשעים היו". דומה שצפון כאן מסר כבר לחיינו אנו - ובפרט לחיי הזוגיות:

שאלה עתיקה היא: המרגלים, ענקי דור היו, אז האיך הגיעו לשפל המדרגה עד שהביאו שואה לדורות? מדוע באמת כשלו במשימה?

המדרש הנזכר מעמיד יישוב הולם לתמיהה עתיקה-יומין זו: בהיות והמרגלים לא ראו בתיור בארץ ישראל שליחות מצווה, ממילא לא הייתה להם ערובה שלא ייכשלו. יובהר: זאת אנו יודעים כבר מחז"ל (פסחים ח, ב) שישנה סגולות לשלוחי מצווה שלא ייכשלו, אולם כאן אנו לומדים יתרה מזו בהרבה: שאדם יכול להפוך ולראות בכל פרט מחפצי החיים הפשוטים 'שליחות מצווה' - כאשר יראה התכלית הרוחנית שבדבר, וגם בכך תהיה לו ערובה שלא ייראה כל מכשול.

הנקודה הזו מקיפה "הביטוח לזוגיות את כל חיינו. אדם, הוא באמצעות למשל, עומד בפני ה היבט של בחירת-חיים: בחירת 'שליחות מצווה': אם ייראה בכל שאלה ביתית, סוגיה רוחנית" ה' ולהעמיד בו את

הקב"ה במרכז, הרי שהדבר יביא לו ביטוח כי לא תבוא תקלה על ידו. הדבר אמור אפילו ביחס לרהיטים. יש לשקול בפלס טרם רכישתם האם יוסיפו לעבודת ה' או שמא יביאו לדעיכה במצוותיו.

אספר לכם מעשה שהיה: היה זה בימים בהם התמנה מורי חמי מרן הרב עובדיה יוסף לכהן פאר כרב הראשי לישראל. הביאו מעצבת פנים לבית שברחוב ז'בוטינסקי בירושלים, כדי שתפאר את הבית כיאות לבית הרב הראשי. היא הביאה לבית ספות יוקרה ורהיטים מרהיבים. כאשר הגיע מרן זיע"א לביתו, כמעט חשכו עיניו. את הספה נביא לבת שתחתן, קבע. לשאלת הרבנית על מה ראה ככה, השיב בפשטות: "הביאו לנו ספה שאם יושבים בה קשה לקום ממנה. נרדמים. קשה ללמוד תורה עם הספה הזו. האם את רוצה שאכניס לבית חפץ שיפריע לי ללמוד תורה?". לימד אותנו מרן זיע"א שניתן לראות את רצון ה' גם בשאלה יבשה, לכאורה, כרהיטים.

ואם בפרטי החיים, בזוגיות על אחת כמה וכמה. הלא בחיינו מתגלעים לא אחת מהמורות וקשיים. מצבי הרוח והגוף מעיבים לעיתים על האדם וממילא גם על הזוגיות שלו. איך באמת יהיה לאדם 'ביטוח' לזוגיות שלו? באמצעות ההיבט של 'שליחות מצווה': אם ייראה בכל שאלה ביתית פשוטה - סוגיה רוחנית כאשר יביט לעבר התכלית הרוחנית של העניין, הרי שיוכל להיות בטוח בכך. כמרן זיע"א ב ש ע ת ו .

הביא לדפוס: הרב אברהם ישראל פרידמן

גשר ההלכה / דילמות הלכתיות מן החיים

לימוד ליד קברי צדיקים

שאלה: האם מותר ללמוד גמרא ליד קבר צדיק?

בגמרא (סוטה מג, ב): "רב דימי אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב: מת תופס ארבע אמות לקריאת שמע (-אסור לקרוא ק"ש בארבע אמות). דכתיב {משלי יז-ה}: לועג לרש חרף עושהו". ובשולחן ערוך אורח חיים (סימן כ"ג סעיף א') נפסק להלכה שאסור לצעוד בבית הקברות עם ציציות מבחוץ לבגד משום איסור זה של 'לועג לרש'.

ובשעתו, פרסם הגאון רבי מרדכי עבאדי שליט"א - ראש ישיבת מעיין גנים בירושלים, מעל בימה זו מאמר הלכתי נוקב ובו הוא מתריע על הנוהגים לערוך מנייני תפילה ליד קברי הצדיקים, שבכך עוברים הם באיסור 'לעג לרש'. ולכאורה יש לדון שכאשר משתטחים על קברי הצדיקים בעבור נשמתם, הרי שבכך לעג ודאי אין, כי אם כבוד.

והן מצאתי שמנהג הספרדים להחמיר בכך, כפי המשתמע בספר 'ילקוט יוסף' (אבלות מהדורת תשס"ד סימן מ' עמוד תרי) שכתב שהספרדים לא נהגו להתאסף ביום השנה של הצדיק ליד קברו וללמוד שם תורה לעילוי נשמתו. שם אף נקט שהדבר מותר רק כאשר מתפללים וקוראים תהילים בסמוך לקבר ומתכוונים לכבוד המתים.

וצא וראה מה נהג העולם, שמתיר בשופי תפילה ולימוד ליד קברי הצדיקים. ויש לעיין בדבר.

לחלכה ולא למעשה

נקודה טובה.

מניש: אלי כהנא

גמרא בקיבוץ

קיבוץ 'גבעת ברנר', השבוע.

אנחנו פוסעים עם תומר בראונשטיין - חבר הקיבוץ, ליד הדשא הירוק-עז של הקיבוץ ומבקשים ללמוד מעט יותר על הפעילות הרוחנית שמתחוללת בשטח.

אתה פוגש את הגמרא לעיתים? אנחנו שואלים את תומר. הוא מהרהר למספר רגעים, מביט ארצה, על אדמת הקיבוץ, ומבקש לומר: "לאחרונה פחות, וקשה לי עם זה. קשה מאוד. אני אוהב מאוד ללמוד גמרא. בפרט את מסכתות קידושין ובבא מציעא. נוסף לכך, אני מעיין בספרי רבי נחמן מברסלב ועוד מספרי חכמינו". "קשה בלי זה", מחרה אחריו ר' יונתן איש-השיבה. "אין יום שאני מפספס את 'הדף היומי'. אי אפשר בלי זה". השמש שקעה כבר מזמן. נטו צללי ערב על הקיבוץ החדש-ישן.

"תרשום", פוקד עליי תומר לסיום, "תרשום שמאות אלפי חילונים נהנים מחדוותה של תורה והערך-מוסף שהם תורמים ללומד: מידות, ואושר פנימי". תומר יקירי, רשמת.

“כיום ירד הערך לספר”

כינו אותו 'הרב דוד זריצקי של זמננו', טוריו נקראים בשקיקה ומשפיעים על המונים. הרב יעקב ב. פרידמן, בכיר הסופרים החרדים, מדבר על הספרים שהוא גדל עליהם, על כתיבה איכותית, על המאמר שחולל סערה ציבורית ועל עולם הספרות שחוה טלטה. * שעת ספר

הרב אברהם ישראל פרידמן

“עד היום אנשים זוכרים לי את המאמר הזה.” הסופר הרב יעקב ב. פרידמן.

את הסופר המיתולוגי רבי דוד זריצקי ז”ל - אין מי-מאתנו שלא מכיר. מחברם של הספרים ‘גשר צר’ ועוד רבים אחרים, הפך ברבות הימים לאגדה ספרותית מהלכת. אולם מאידך, אולם תשאלו יהודים דנו אם הם רואים סופר בן-ימינו שראוי לתואר ממושיך-דרכו הם יאמרו לכם בהחלטיות שיש גם יש אחד כזה: הרב יעקב ב. פרידמן שמו. הרב פרידמן, מחבר הספרים רבי-המוכר ‘שטייגן’, ‘נפש הישיבה’, ‘האיש מקדש’ ועוד, ובעל טור פופולארי בשבועון החרדי ‘בקהילה’, הפך לדמות ספרותית כובשת. כתיבתו כתובה בניסוח חריף מסוגו. הוא מנתח תופעות ודמויות באזמל חד עד שכביכול אתה רואה אותם בחיות מול עיניך שלך. הנוסח העשיר בהגיגים תלמודיים והפיזי של הופך אותך לעיתים קרובות לפעור-פה. אצלו הכתיבה היא אומנות של ממש. לרגל ‘שבוע הספר’, ביקשנו לשוחח אתו על רזי הכתיבה ועל עולם הספרות בימינו בכלל.

על איזה ספרים גדלת, הרב פרידמן? פתחנו.

“בייחוד על הספרים: ‘אור ממערב’ של שכנוביץ; ‘גשר צר’ של הרב דוד זריצקי - שבעיני הוא יצירה אדירה; ‘מוח ולב’ על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ”ל - ראש ישיבת מיר. גם הספר ‘פרשה ופשרה’ שכתב הסופר הרב משה גרילק, השפיע עליי המון”.

מה המאמר הראשון שפרסמת מעל במה כלשהיא?

“מאמר ‘לעולם אל יחסנו’ ובו תיאור על מפגש מרטיט של הגאון מווילנא עם רבי לייב חסיד מקלם. המאמר פורסם בעיתון ‘המודיע’ לפני מספר עשורים”.

אצל מי למדת את רזי הכתיבה?

“למדתי בעצמי. לא למדתי בשום מקום. אגלה לך, שאפילו בשיעורים בתלמוד תורה קמניץ ב’כתיב וכתב’ לא השתתפתי”.

ישנו איזו מאמר שפרסמת שצבר תהודה מיוחדת וחולל רעש ציבורי?

“כן. מדובר במאמר בשם ‘לימא מתניתין דלא כבן ננס’ שפורסם לפני שני עשורים בשנת תשנ”ה, מעל בימת עיתון ‘יתד נאמן’, וחולל רעש גדול. מדובר במאמר לחג השבועות שעסק בהבדל בין אהבת התורה של ימים עברו לימינו אנו. הוא נפתח, זכורני, בסיפור שסיפר לי המשגיח רבי חיים ואלקין שליט”א על סבו רבי אהרון וואלקין זצ”ל - מחבר ספר ‘בית אהרון’. בשעתו פנה אליי ראש ישיבת ‘תפוח’, רבי אביעזר פילץ שליט”א, והפטיר בפניי שבעקבות המאמר למדו אז יותר טוב בישיבה. עד היום אנשים זוכרים לי את המאמר הזה”.

אין זה סוד, הרב פרידמן, שסגנון הכתיבה המשכר שלך חריג למדי בנוף הספרים. אתה משתדל להכניס לקורא את חווית הסיפור. כשאתה מתאר, למשל, את הבוקר של ברנוביץ, הקורא חש פוסע עכשיו ברחובות העיירה הליטאית המפורסמת.

“העולם אומר שהחיים בנויים על הפרטים הקטנים. לעיתים אני יכול לעבוד שעות ארוכות בכדי לאתר את מספר הבית לשם סיפור על גדול הדור שיצא מביתו, למרות שזה לא רלוונטי כלל לגופו של הסיפור. ברגע שאני מכניס את מספר הבית, אני מכניס את הקורא לסיפור. אחרת זה העברת מידע. בכוחם של הפרטים הקטנים להפוך העברת מידע לחוויית סיפור”.

היום הסגנון הספרותי המושקע והאיכותי פחות נפוץ. המושג ‘סופר’ הפך לזול ונדוש למדי. הספרות - כבר לא אומנות.

“יש פועלים ויש כותבים”, עוקץ הרב פרידמן. “בגלל שהדפוס קל מפעם אתה נפגש ב’סופרים’ שצצים כפטריות אחרי הגשם. פעם היית חייב להבטיח טרם הוצאת ספר שהציבור יקרא אותו, שאילו לא כן היית צריך למשכן את ביתך. בנוסף, אנשים פנו לספרים דגולים כדי שיכתבו ביוגרפיות על בן-משפחתם. היום, לעומת זאת, הכול זול ונגיש ואדם בעצמו כותב ביוגרפיה בסגנון עכשווי. כבר לא צריכים להשחז את העט. הביוגרפיה נכתבת לפי מספר הבנות העומדות בפרקן של הכותב ולא לפי מספר גדולי ישראל”.

“מאידך, גם אבד לאנשים הערך לספר. אנשים קוראים פחות. רק היום שח לי מוציא לאור, כי שישים אחוז מהספרים מתאבקים במחסנים. מטבע הדברים, גם אנשים פחות מזועזעים מחומר פחות איכותי”.

הרב פרידמן מחדד יותר את היעלמות ערך הספר בגין הרוויה שחוה התחום: “רבי אהרון וואלקין זצ”ל, כתב בהקדמת ספרו ‘בית אהרון’: ‘מחברתי היקרה’, ‘בתי המחברת’, ועוד כינויי חיבה לכתביו הקדושים. רבי יצחק הוטנר זצ”ל - בעל ה’פחד יצחק’ כותב בהקדמת ספרו ‘תורת הגזיר’ שהוציא לאור בגיל 19 שנים (!): ‘השתלמה קומה אחת באישיותי. הפכתי להיות מחבר’. בסדרת אגרות מרתקת שחזתה עיני שחה אמו ע”ה כי ‘אבא לא מפסיק לבכות מהתרגשות עם הוצאת הספר לאור’. כיום, מדובר בסיפור אחר (תנתי-משמע). כל כך קל להוציא ספר לאור. דווקא העובדה שהשוק הספרותי רווה, ברוך השם, זה מוריד מערך הספר וחשיבותו. למה הדבר דומה? כידוע, התיאבון אחרי הזהב חבק ארץ ומלואה. עמים רבים תרו באורח בלתי-נלאה אחרי הזהב. הדמיון האנושי לא ידע שובע מהתיאבון לזהב. להרבה זהב. גם בקולומבוס נעשה מסע חיפוש אינטנסיבי. במה בעצם טעו חושקי הזהב? בעצם החיפוש. הם לא הבינו שכל יוקרתו של הזהב נובעת מהעובדה שהוא מועט ויקר-המצאות. אין בו יופי עצמי. ואם ימצאו הרבה זהב, הוא כבר לא יהיה זהב. זה בדיוק מה שקורה בעולם הספר. ככל שישנם יותר ספרים בשוק, גם ערך הספר יורד. היום, הוא מוסיף, ‘אין כבר תהליך שנקרא ‘הוצאה לאור’. אין אור ואין חושך. התהליך המרגש של הוצאת ספר לאור איננו”.

והנה מסר לסיום לקוראים: “עזבו אתכם מהספרים ותתחילו ללמוד מסכת נדרים עם ר”ן. תאמינו לי, אין ספר יותר מדהים מזה”.

הספר העברי/י הרב א. ג. לוי

יש בו משהו נשגב בעם הנבחר
העתיק, השרדן, המתנער מן האפר,
הוא קשור למהות, לא לעולם המסחר
הוא גם טבע בנו את שמו - עם הספר.

הוא מאלפנו בינה ומאיר הנתיב
ומספיג אל קרבנו מלא חפץ דעת,
ובכל עת שנסור אל הקתב והקתיב
בגלית חכמינו יקל עלינו לגעת.

תפקידו לרומם, להשכיל, להנחיל
ומשגים של טוב אל הלב להפנים,
איך בכל זאת זחל לתוכנו נחיל
תולעים של ספרים שמכרסמים
מבפנים.

יש ספרים שזכוננו בחיל ורעדה
ובפלגי זעה קרה יששפו הפנים,
יש שיחדירו מנה גדושה של חרדה
שתבעיתנו בלילות ותהפכנו מעונים.

יש ספרים עם מגון של אינספור צבעים
שפריכתם נראית עטיפה של ממתק,
אם נתור שם אחר מסרים נחבאים
נדמה שגדלו על מצע מנתק.

לתגובות: agl9943@gmail.com

"ולא ניכשל.."/ סיפור לשבת

הוא היה אברך משי טהור-מבע שהגיע לתור את הספרייה הלאומית אשר בגבעת רם בירושלים, במטרה למצוא ספר עתיק לו היה זקוק. השעות חלפו והקיבה מקרקרת, והוא ביקש לסעוד את ליבו. הוא סעד מאכלו וניגש לברך 'ברכת המזון'. כדרכו קרא את הברכות בדקדוק ובקול.

לאחר שסיים את הברכות, ניגשה אליו הספרנית. "שני הערות יש לי", פתחה. "הראשונה - שלפי התקנון אסור לאכול ולשתות באולמות הקריאה". האברך התנצל באומרו שלא ידע על כך מקודם וכי שגה. "השנית", המשיכה, "אני מסורתית מבית דתי ואני לא מכירה כזה נוסח של 'ולא ניכשל' שאמרת". "אני בטוח שיש כזה נוסח", השיב האברך בחדות נחרצת. "אברר ואשוב אלייך לכתובתך".

לאחר חיפוש, מצא האברך את הנוסח בסידור רעדלהיים של יהודי גרמניה. הוא צילם את הדף הרלוונטי, הקיף בעט אדום את המילים מספר פעמים ושיגרו לספרנית בדואר.

נקפו ימים וחלפו חודשים. ביום תמים אחד מגלה האברך הזמנה בתיבת הדואר. למרות שאימץ ראשו דקות ארוכות, לא הצליח לעמוד על זהות בני השמחה.

הוא הופך את המעטפה ולפתע נושר ממנו דף מקופל. "אני הספרנית", התוודתה משגרת ההזמנה. "ברצוני לשוחח אתך".

הוא הגיע לחתונה המדוברת, שהייתה בעל זהות דתית בעליל. "אני הספרנית", סיפרה לו הכלה בהתרגשות, "ומעשה שהיה כך היה: 'בעוונותיי הרבים, הכרתי לפני חודשים רבים בחור שרק למפרע התברר לי כי הוא נוכרי וחשבתי ברבות הימים להינשא לו, ירחם ה'".

"כאשר בירכת ברכת המזון בספרייה, ביקשתי בתמימות לתקן את הנוסח אותו אמרת. ימים מספר לאחר שהגיעה אליי המכתב עם הנוסח, הייתי צפויה להיפגש עם הלה, אך המילים 'ולא ניכשל' עם שלוש קווים אדומים מתחתיהם, ריצדו מול עיני ולא נתנו לי מנוח. ראיתי בכך אות משמיים כי עליי לנתק כל קשר מהצעיר הנוכרי. בתוך-כך התחזקתי ביהדות אט-אט עד ששבתי למסורת ישראל. כעת, סיימה, "אני נישאת לבחור שאף-הוא בעל תשובה".

ההמונים המשיכו לפזז ולכרכר. רק האברך-משי הירושלמי ידע את סודה של החתונה. סודו של נוסח ב'ברכת המזון'.

על פי ספר 'שאל אבין ויגדך'. מעובד על ידי המערכת.

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת חי ורב-פעלים, רבי אריה בן רבי ברוך ז"ל - נלביע ד' אב תש"ע.

<<<

רוצים לתרום להצלחה, או להנציח את קרוביכם בגיליון 'פרשני' (ת השבוע)? פנו היום לפל': 0527697719

פרשנות השבוע

מאת: הרב שמעון יוסף מלול - מגיד-שיעור, אלעד

לתגובות: פלא': 054-3299329 דוא"ל: shimonyo@gmail.com

לשמוע לדברי החכמים

וילכו ויבואו אל משה ואל אהרון ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישבו אותם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ. (י"ג,כ"ו)

דרך פסוק זה, דומה, יכולים אנו לעמוד על שורש חטאם של המרגלים, ועל היסוד אשר גרם למכשול הנורא שיצא מתחם ידם, והסב נזקים עצומים לכלל ישראל לדורותיהם-עד שנגזרה עליהם בכיה לדורות בלילה בו בכו בכיה של חניג (ראה גמרא מסכת תענית דף כ"ט).

שכן הנה, את המרגלים-הלא שלח משה רבינו בעצמו. שורת הדין והדרך ארץ מחייבת אפוא, שבשובם משליחותם-הם ימסרו את מסקנותיהם למשה רבינו, והוא אשר יחליט מה יעשה במידע שבידו. אולם מוצאים אנו, שהמרגלים פעלו אחרת. הם לא הביאו את המידע אל משה לבדו, באופן דיסקרטי ואישי, אלא מסרו את הדברים בפרהסיא- למשה, לאהרון, ולכל עדת ישראל. בכך גילו המרגלים את מטרתם האמתית, וחשפו את כוונותיהם. כבר בשלב זה, ברור היה כי אין מטרתם למסור דיווח מהימן וענייני אלא להחליש את המורל של כלל ישראל, ולגרום להם לפחד מפני הבאות.

ואמנם, אנו מוצאים כי הצעד הראשון בו נקט כלב בכדי להתנגד להשפעה השלילית שהייתה לדברי המרגלים על העם - היינו (י"ג,ל') "ויהס כלב את העם אל משה, ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". כלומר: כלב מהסה את העם, ומפנה אותם אל הגורם אשר אמור להיות המחליט והקובע-הלא הוא משה רבינו!

אילו היו ישראל שועים לדבריו של כלב, ומותרים למשה רבינו להחליט בדבר ההתייחסות הראויה למידע שהביאו המרגלים-אין ספק בכך שהאסון הנורא היה נמנע. אולם הם לא עשו זאת. בני ישראל "את ההכרעות והשפיעו מדברי המרגלים שנמסרו להם שלא כהוגן, והתוצאות הנוראות לא איחרו לבוא! והנה, גם אנו, לפעמים, נוטים לגבש מסקנות על סמך המידע שבידינו, מבלי שיהיו לנו הכלים המתאימים בכדי לעשות זאת. מפרשת המרגלים עלינו ללמוד אילו תוצאות הרסניות עלולות להיות לגישה מעין זו!

מפרשת המרגלים צריכים אנו להפיק את הלקח, וללמוד כי את ההכרעות ואת ההחלטות כבדות המשקל- צריכים לקבל רק חכמי התורה אשר יש להם והברורה ואת היכולת להבין דברים לאשורם, ולא אנשים כערכנו אשר כושר השיפוט שלהם מוגבל ולוקה בחסר! אמנם לעיתים נדרשים אנו להביע דעה או למסור חוות דעת, אולם את המסקנות צריכים להסיק רק אלו אשר יש להם את הכלים המתאימים לעשות זאת!

ואמנם, לכשנתבונן, נמצא כי גם בכך כשלו המרגלים. שכן לא זו בלבד שהמרגלים מסרו את המידע לכתובת הלא-נכונה, כלומר: לבני ישראל ולא למשה רבינו מנהיגם בעל יכולת השיפוט וההכרעה, אלא שלמעשה, הם עצמם -כבר פרשו את העובדות והתייצבו מול בני ישראל כשהכרעות בידיהם. הם לא הסתפקו בתיאור העובדות כמות שהן, אלא העניקו להן פרשנות והסיקו מהן אודות אי-יכולתם של בני ישראל לכבוש את הארץ.

כי כך נראים הדברים, כאשר לא מכירים בחכמי התורה כסמכות-על, אשר היא ורק היא יכולה לגבש הכרעות ולנתח את העובדות. אותם המרגלים אשר הסיקו מסקנות שגויות על סמך המידע שליקטו בארץ כנען הם אשר המשיכו באותו קו-חשיבה, מסרו את המידע ואת הפרשנות שהעניקו לו ישירות לבני ישראל ולא למשה רבינו שהיה הסמכות המכרעת, ובכך גרמו אסון לכל האומה לדורות!